

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Oboer/336/2013
Identifikačné číslo spisu:	3208202723
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Darina Ličková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:3208202723.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávneného POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, zastúpený: Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, proti povinnej T. Y., J., o vymoženie 606,78 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. 3 Er 380/2008, o dovolaní oprávneného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne zo 7. augusta 2012, č. k. 4 CoE 48/2012-50, takto

rozhodol:

Návrh oprávneného na prerušenie dovolacieho konania sa z a m i e t a .
Dovolanie oprávneného sa o d m i e t a .
Povinné sa náhrada trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Bánovce nad Bebravou poveril súdneho exekútora, aby vykonal exekúciu na základe rozhodcovského rozsudku z 10. júla 2008 sp. zn. SR 06023/2008 Stáleho rozhodcovského súdu, ktorý zriadila Slovenská rozhodcovská, a. s. (ďalej len „označený rozhodcovský rozsudok“).

Okresný súd Bánovce nad Bebravou uznesením z 12. decembra 2011, č. k. 3 Er 380/2008-33, vyhlásil exekúciu za neprípustnú a exekúciu zastavil.

Vstup Združenia na ochranu finančného spotrebiteľa OFS, so sídlom Nitra, Petzwalova č. 12, IČO: 42 205 735, do konania ako vedľajšieho účastníka, nepripustil. Zároveň zamietol návrh Združenia na ochranu finančného spotrebiteľa OFS, so sídlom Nitra, Petzwalova č. 12, IČO: 42 205 735, na vylúčenie súdneho exekútora JUDr. Rudolfa Krutého, doručený Okresnému súdu Bánovce nad Bebravou 16. augusta 2011.

V odôvodnení uviedol, že rozhodcovská doložka je súčasťou obsahu formulárovej zmluvy, ktorú oprávnený v rámci svojej podnikateľskej činnosti používa v prípadoch uzatvárania zmlúv rovnakého druhu a neurčitého počtu. Súd má v ktoromkoľvek štádiu exekúcie povinnosť skúmať jej prípustnosť a v prípade, že zistí existenciu dôvodov, pre ktoré je exekúcia neprípustná, môže ex offo exekúciu

vyhlásiť za neprípustnú a zastaviť ju. V danom prípade je dôvodom neprípustnosti exekučný titul, ktorý je podkladom pre exekúciu, a ktorý bol vydaný v rozhodcovskom konaní na základe rozhodcovskej doložky, ktorá je neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou jej neplatnosť. Slovenský právny poriadok priamo ukladá v niektorých prípadoch aj bez návrhu zastaviť exekúciu vedenú na základe rozhodcovského rozsudku. Takémuto postupu nebráni ani skutočnosť, že arbitráž prebehla za účasti spotrebiteľa a že spotrebiteľ nepodal žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku.

Oprávnený ako dodávateľ a povinná ako spotrebiteľ uzavreli 30. októbra 2007 Zmluvu o úvere (vo formulárovej podobe), ktorá má povahu spotrebiteľskej zmluvy s poukazom na znenie § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako aj s poukazom na znenie § 2 zákona o spotrebiteľských úveroch. Súd posúdil predmetný právny vzťah ako spotrebiteľský aj s ohľadom na predmet činnosti dodávateľa. Z okolností utvárania zmluvy a s ohľadom na povahu strán zmluvy je zrejmé, že oprávnený pri uzatváraní zmluvy konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti a zmluvu uzatvoril s povinnou ako s fyzickou osobou nepodnikateľom.

Na základe uvedeného mal súd jednoznačne preukázané, že ide o spotrebiteľskú zmluvu a na právny vzťah medzi účastníkmi je nutné okrem zmluvných dojednaní, aplikovať aj príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách, ktoré majú kogentnú povahu a sú súčasťou obsahu záväzku bez ohľadu na dohodu strán. Súčasťou Zmluvy o úvere sú aj Všeobecné podmienky poskytnutia úveru, ktoré v článku 17 upravujú rozhodcovskú doložku.

Súd poukázal na ust. § 54 ods. 1 a § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka a uviedol, že ust. § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka obsahuje exemplikatívny príkladný, a teda neuzavretý výpočet neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Tento výpočet je zo strany zákonodarcu neustále dopĺňaný a precizovaný. Týmto spôsobom zákonodarcu reaguje na nesprávnu aplikačnú prax. V tomto výpočte je s účinnosťou od 1. marca 2010 výslovne uvedená aj neprijateľná podmienka - požadovanie od spotrebiteľa v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Len zo samej skutočnosti, že sa uvedená podmienka v tomto príkladnom výpočte v čase uzatvorenia zmluvy nenachádzala, nemožno vyvodiť, že vyžadovanie od spotrebiteľa v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, nie je neprijateľnou podmienkou obsiahnutou v spotrebiteľskej zmluve. Súd vychádza z teleologického výkladu, teda z príslušného prameňa práva ako celku s akcentom na jeho ciele a zmysel. Zmyslom a cieľom úpravy spotrebiteľského práva v Občianskom zákonníku je poskytnúť spotrebiteľom v SR ako členskom štáte Európskej únie minimálne taký štandard ochrany, aký stanovuje smernica Rady 93/13/EHS. Dojednanie rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve je neprijateľnou podmienkou, ktorá je zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatná. Svoj názor súd opiera o to, že spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ale aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené dodávateľom bez toho, aby mohol podstatným spôsobom ovplyvniť ich obsah. Aj v predmetnom prípade povinný nemal možnosť podstatným spôsobom obsah predmetnej zmluvy ovplyvniť, nakoľko jej súčasťou sú aj všeobecné obchodné podmienky. Povaha zmluvy je teda adhézna, to znamená, že spotrebiteľ ju mohol prijať buď ako celok, resp. odmietnuť. Obsah rozhodcovskej doložky bol dodávateľom vopred pripravený. Len veľmi ťažko možno predpokladať, že si spotrebiteľ bol vedomý všetkých dôsledkov, ktoré so sebou dojednanie rozhodcovskej doložky nesie. Výkladovým pravidlom pre posudzovanie povahy neprimeranej zmluvnej podmienky, ale na základe zásady nepriameho účinku aj aplikovateľným právom, sú ustanovenia smernice Rady 93/13/ES, a to najmä citované ustanovenia, ktoré sú dostatočne presné a zrozumiteľné. Použitie ustanovení smernice sa opiera o nepriamy účinok práva Európskej únie na právne poriadky členských štátov, ktorý spočíva v povinnosti konformného výkladu. Nejde teda o priame dosiahnutie výsledku riadnym implementovaním smernice, ale o nepriame dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou - výkladom prostredníctvom rozhodnutia vnútroštátneho súdu a nie vnútroštátneho právneho aktu implementujúceho smernicu. Keďže zmyslom, cieľom a účelom právnych noriem, týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa, je poskytnúť spotrebiteľom minimálne takú úroveň ochrany, aká je stanovená smernicou Rady 93/13/EHS, tak aj vnútroštátny súd je povinný vykladať predmetné ustanovenia smernice a vnútroštátneho práva tak, aby bol dosiahnutý výsledok

stanovený predmetnou smernicou. Svoj názor o neprimeranej povahe predmetnej rozhodcovskej doložky súd oprel aj o stanovisko Súdneho dvora (ES) vo veci C-243/08 zo 4. júna 2009 Pannon GSM Zrt. proti Q.i bod 40.

V rozhodovanej veci na základe dodávateľom vopred stanoveného obsahu rozhodcovskej doložky rozhodoval rozhodcovský súd zvolený oprávneným. Je namieste si uvedomiť aj okolnosť, že zriaďovateľom rozhodcovského súdu, ktorý v predmetnej veci rozhodoval, je podnikateľský subjekt založený v zmysle Obchodného zákonníka za účelom podnikania, ktorého cieľom je dosahovanie zisku. Oprávnený zmluvu uzatvára rovnako v rámci svojej podnikateľskej činnosti, pričom za prejednanie veci v rozhodcovskom konaní zaplatil rozhodcovskému súdu poplatok. Záujmom zriaďovateľa rozhodcovského súdu teda zrejme bude, aby bol tento ustanovený na rozhodovanie v čo najväčšom množstve prípadov, za prejednanie ktorých bude prislúchať odmena. Uvedená okolnosť môže mať vplyv na jeho rozhodovanie. Dojednanie rozhodcovskej doložky a následné konanie pred rozhodcovským súdom viedli vo svojich dôsledkoch k tomu, že spotrebiteľovi bola odopretá ochrana, ktorú mu poskytujú ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a tiež smernica Rady 93/13/EHS. Podľa § 58 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu zastaví súd na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ, čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku), alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne upravuje Exekučný poriadok, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže učiniť, nie je explicitne dané.

Z uvedeného tak vyplýva, že súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, ak zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. Súd je preto povinný v priebehu celého exekučného konania ex offo skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. V danom prípade rozhodnutie súd opiera práve o neexistenciu relevantného exekučného titulu uplatnením príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, ako aj Exekučného poriadku. Súd akceptoval na jednej strane dôležitý záujem štátu na rešpektovaní materiálnej právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorej prelomenie musí byť výnimočné z pohľadu princípov determinujúcich právny štát (princíp právnej istoty prameniacy z konečného súdneho rozhodnutia) a na druhej strane základné právo občana - spotrebiteľa na ochranu inter alia pred nekalými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, vyplývajúce o. i. z Charty základných práv Európskej únie. Tomuto právu zodpovedá povinnosť štátu garantovať vysoký stupeň ochrany práv spotrebiteľov a postarať sa, aby spotrebiteľov nečestné zmluvné podmienky nezaťažovali (čl. 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS). Súd v tejto súvislosti poukázal aj na rozsudok C-40/08 ASTURCOM č. 51.

Súd poukázal aj na ust. § 45 ods. 1, ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „ZoRK“) a uviedol, že rozhodcovský rozsudok síce nadobúda účinky rozsudku súdu, ale zákonodarca upravil postup ako zabrániť, aby sa plnenie priznané arbitrom nevymáhalo, ak okrem iného odporuje dobrým mravom. Formálna právoplatnosť rozhodnutia podľa ustálenej judikatúry a právnej teórie vyjadruje, že rozhodnutie nemožno preskúmať na základe riadnych opravných prostriedkov a nenastane odkladný (suspenzívny účinok). Materiálna právoplatnosť rozhodnutia vyjadruje, že medzi účastníkmi, medzi ktorými má táto právoplatnosť účinky, sa nastolil kvalitatívne nový právny vzťah v podobe judikovaného nároku (*rei iudicatae*), o ktorom nemožno znova konať a ktorý je záväzný medzi účastníkmi a voči všetkým orgánom. Kým formálna právoplatnosť je vždy bezvýnimočná, teda rozhodnutie buď je, alebo nie je napadnuteľné riadnymi opravnými prostriedkami, materiálna právoplatnosť sa vyznačuje omnoho väčšou flexibilitou. V právnom poriadku tak existujú rozhodnutia, ktoré síce sú v zásade materiálne právoplatné, ale pre určité okruhy právnych vzťahov (pre určité právne normy) sa na ne hľadí, akoby materiálne právoplatné neboli. Materiálna právoplatnosť rozhodnutí nie je bezvýnimočná a z vážnych dôvodov existujú z nej výnimky. Určenie týchto dôvodov a rozsahu, v akom sa na účinky materiálnej právoplatnosti nemá prihliadať, určuje zákonodarca a súdu patrí do kompetencie aplikácia takejto vyjadrenej právnej úpravy, pokiaľ nie je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi alebo medzinárodnými zmluvami, ktoré boli ratifikované a vyhlásené v súlade so zákonom. Tieto princípy sa vzťahujú aj na rozhodcovské rozsudky, ktoré nadobudnú účinky

právoplatného rozhodnutia súdu (§ 35 zákona ZoRK). Toto ustanovenie v spojení s § 159 O. s. p. určuje, že účinkami materiálnej právoplatnosti doručeného rozhodcovského rozsudku nie je viazaný súd, ktorý tento rozhodcovský rozsudok preskúmava na základe žaloby podľa § 40 ZoRK. V uvedenom zmysle treba vykladať aj ust. § 15 ZoRK, ktoré v sebe zakotvuje osobitný prieskumný inštitút - prieskumnú právomoc exekučného súdu, resp. súdu rozhodujúceho vo veci výkonu rozhodnutia.

V zmysle uvedených výkladov účinkov materiálnej právoplatnosti by však ustanovenie úplne stratilo svoj význam, ktorý mu dal zákonodarcu zreteľným vyjadrením v jeho texte, a to umožniť exekučnému súdu odmietnuť exekučnú právnu ochranu nároku priznanému rozhodcovským rozsudkom, ktorý vykazuje niektoré z väd uvedených v § 45 ZoRK. Účinky materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku v zmysle § 35 ZoRK je tak potrebné na účely § 45 ZoRK vylúčiť vo vzťahu k exekučnému súdu. Exekučný súd je pri postupe podľa § 45 ZoRK oprávnený hľadiť na rozhodcovský rozsudok tak, akoby materiálne právoplatný nebol - nie je ním teda viazaný v zmysle § 159 O. s. p. a môže ho preskúmavať z hľadísk vyjadrených v § 45 ZoRK aj čo do jeho materiálnej správnosti a môže skúmať, či sú tu dôvody na zastavenie uvedené v § 268 O. s. p. (resp. v súčasnom § 57 Exekučného poriadku), či sú tu nedostatky uvedené v § 40 písm. a) alebo b) ZoRK, alebo či rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Toto ustanovenie (§ 45 ZoRK) potom treba považovať za to zákonné zmocnenie, ktoré umožňuje exekučnému súdu jeho preskúmanie. Toto preskúmanie je exekučný súd oprávnený vykonávať tak, ako keby tu žiadny rozhodcovský rozsudok nebol, teda tak, ako by to mohol urobiť súd, keby sám rozhodoval o týchto otázkach. Môže samostatne posúdiť, či vec je spôsobilá na rozhodovanie v rozhodcovskom konaní (§ 1 ods. 1 ZoRK), či v tej istej veci bolo už vydané právoplatné rozhodnutie súdu alebo rozhodcovského súdu, ďalej posúdiť obsah povinnosti uloženej rozhodcovským rozsudkom z hľadiska jej objektívnej možnosti, či nejde o plnenie právom nedovolené alebo priečiace sa dobrým mravom. Tomuto záveru napokon svedčí i doslovné znenie ust. § 35 ZoRK, ktoré účinky rozhodcovského rozsudku obmedzuje len na účastníkov. Už z tejto formulácie je zrejmé, že nebolo zámerom zákonodarcu bezvýhradne viazať všetky štátne orgány účinkami rozhodcovského rozsudku. Rozhodcovský súd je - napriek výsledku svojej činnosti v podobe rozhodcovského rozsudku - súkromnoprávny orgán a rozhodcovské konanie je súkromnoprávnym konaním. Zákon explicitne nekonfrontuje navzájom inštitút dobrých mravov a inštitút neprijateľnej zmluvnej podmienky. Súd nezaznamenal ani v judikatúre pomenovanie týchto inštitútov súkromného práva. Každopádne na to, aby sa skonštatovala blízkosť týchto inštitútov z hľadiska ich významu a zákonom sledovaného cieľa ratio legis, netreba použiť ani zložité výkladové metódy. Pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku, aj takto sa dajú definovať dobré mravy, ak tomuto kritériu zmluvná podmienka nevyhovuje, prieči sa dobrým mravom. Nie každá zmluvná podmienka, ktorá vyvoláva nepomer v spotrebiteľskej zmluve v neprospech spotrebiteľa, je neprijateľná. Pokiaľ je však zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória a prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Zároveň týmto vzniká základ pre docielenie skutočnej rovnosti, pretože na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihladne aj bez návrhu a rovnako aj bez návrhu súd exekúciu o plnenie z takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky zastaví. Ak by takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou bola samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, v takomto prípade ide o výkon práv v rozpore s dobrými mravmi. Súd zastaví exekúciu v celom rozsahu, ak exekučným titulom je rozhodcovský rozsudok rozhodcu alebo rozhodcovského súdu, ktorý svoju právomoc odvodzoval z neprijateľnej rozhodcovskej zmluvy, pretože iba tak môže naplniť cieľ čl. 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS - postarať sa o to, aby spotrebiteľov nekalé podmienky v záujme vyššej kvality života bežných ľudí nezaväzovali. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože v krízových situáciách a pri vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak udeje v súkromnoprávnom procese, požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva arbitrom vrátane princípu dobrých mravov je plne opodstatnená. V prípade rozhodovania rozhodcom nejde o výkon verejnej moci (nález ÚS ČR IV. ÚS 174/02).

Na základe uvedených skutočností dospel súd k názoru, že dojednanie rozhodcovskej doložky v predmetnej spotrebiteľskej zmluve je neprimeranou podmienkou, spotrebiteľ ňou nie viazaný a táto je v rozpore s príslušnými ustanoveniami najmä § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako aj v rozpore s ustanoveniami smernice Rady 93/13/EHS. S poukazom na uvedené skutočnosti súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, teda exekúciu vyhlásil za neprípustnú a zastavil. S poukazom na ustanovenia § 93 O. s. p., § 37 ods. 1 Exekučného poriadku súd nepripustil do konania ako vedľajšieho účastníka Združenie na ochranu finančného spotrebiteľa OFS, nakoľko v zmysle Exekučného poriadku mu nie je priznaná možnosť byť účastníkom konania, keďže Exekučný poriadok striktnie vymedzuje účastníkov konania už uvedeným ustanovením § 37 Exekučného poriadku. Návrh Združenia na ochranu finančného spotrebiteľa OFS na vylúčenie súdneho exekútora súd zamietol s poukazom na ustanovenie § 30 Exekučného poriadku, keď uvedené združenie nie je účastníkom konania, a teda nie je oprávnené na podanie takého návrhu. Súd preto návrh na vylúčenie exekútora zamietol ako podaný neoprávnenou osobou. Podľa § 200 ods. 2 Exekučného poriadku, ak súd rozhodne o zastavení exekúcie, rozhodne aj o tom, kto a v akej výške platí trovy exekúcie. Nakoľko z uvedeného zákonného ustanovenia nevyplýva povinnosť súdu rozhodnúť o zastavení exekúcie a o trovách exekúcie jedným rozhodnutím, môže súd rozhodnúť o trovách exekúcie samostatne po vydaní, príp. po právoplatnosti rozhodnutia o zastavení exekúcie.

Na odvolanie oprávneného Krajský súd v Trenčíne uznesením zo 7. augusta 2012, č. k. 4 CoE 48/2012-50, napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo výroku o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a vo výroku o zastavení exekúcie ako vecne správne podľa § 219 O. s. p. potvrdil.

Po preskúmaní veci odvolací súd nezistil nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa ani v jednej z odvolateľom namietaných okolností. V danom prípade súd prvého stupňa vo veci dôsledne aplikoval ust. § 45 ods. 1 a 2 ZoRK, ust. § 57 ods. 1 písm. g/ a 58 ods. 1 Exekučného poriadku, ako aj ust. § 52, § 53 a § 54 Občianskeho zákonníka, vykonal správny výklad citovaných zákonných ustanovení a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodnil v súlade s ust. § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p.

Za správny tak odvolací súd považoval právny názor súdu prvého stupňa v tom smere, že v prejednávanej veci sa jedná medzi účastníkmi o spotrebiteľský vzťah v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľskom úvere. Súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého uznesenia poukázal na to, že z okolností uzatvárania zmluvy a s ohľadom na povahu strán zmluvy je zrejmé, že oprávnený pri uzatváraní zmluvy konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti a zmluvu uzatvoril s povinnou ako fyzickou osobou nepodnikateľom. Vzhľadom na uvedené právny vzťah medzi účastníkmi konania možno podradiť pod ust. § 2 zákona č. 258/2001 Z. z., v dôsledku čoho daná zmluva vyžaduje náležitosti stanovené v ust. § 4 citovaného zákona o spotrebiteľských úveroch.

V tejto súvislosti treba poukázať aj na to, že na spotrebiteľské právne vzťahy sa vždy aplikujú spotrebiteľské právne normy, a preto sa použijú ustanovenia o spotrebiteľskom práve a ustanovenia, ktoré sú pre spotrebiteľa výhodnejšie a v jeho prospech, a to bez ohľadu na to, podľa akých zákonov bola spotrebiteľská zmluva uzavretá a bez ohľadu na to, či došlo k tzv. voľbe práva, alebo či sa jedná o tzv. absolútny obchod, a to hlavne § 52 ods. 2 a § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. Preto zostáva bez významu aj skutočnosť, či zmluva o úvere je tzv. absolútny obchod podľa Obchodného zákonníka, alebo či došlo k tzv. voľbe práva medzi účastníkmi.

K námietke oprávneného o aplikácii smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 v danej veci, keď smernice vydávané v rámci tzv. európskeho práva sú pre členské štáty záväzné, len pokiaľ ich členský štát neimplementuje do svojho právneho systému, uvádza, že podľa čl. 288 Zmluvy o Európskej únii smernica je záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, pokiaľ ide o výsledok, ktorý sa má dosiahnuť. Členské štáty majú širokú možnosť voľby, akú formu implementácie príslušnej smernice do svojho právneho poriadku zvolia. Smernica Rady 93/13/EHS bola implementovaná do slovenského právneho poriadku 1. apríla 2004 zákonom č. 150/2004 Z. z. z 2. marca 2004, ktorým sa mení a dopĺňa

zákon č. 40/1960 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (do ustanovenia § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka). Súd prvého stupňa však okrem toho, že skúmal povahu plnenia priznaného v rozhodcovskom rozsudku i z pohľadu uvedenej smernice, toto plnenie posudzoval aj podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, teda aplikoval aj správny právny predpis, do ktorého bola táto smernica implementovaná. Súd prvého stupňa preto v zmysle uvedeného správne skúmal zmluvu o úvere, ktorá v čl. 17 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru zakotvuje riešenie sporov - rozhodcovskú doložku.

Odvolačí súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že rozhodcovská doložka tak, ako bola dojednaná medzi účastníkmi konania, znemožňuje spotrebiteľovi (povinnej) vyriešiť prípadný spor medzi účastníkmi inak, ako v rozhodcovskom konaní. Túto doložku si spotrebiteľ nedojednal individuálne a pri jej akceptácii nemal na výber, vzhľadom na jej spojenie s ďalšími podmienkami zmluvy. Celú zmluvu, mohol ako celok len prijať a podrobiť sa týmto podmienkam, alebo celú zmluvu odmietnuť. Za týchto okolností preto aj odvolací súd je toho názoru, že rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, nakoľko spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinnej, preto je v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatná v celom rozsahu.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal oprávnený dovolanie a doplnenie dovolanie (ďalej len „dovolanie“), ktoré odôvodnil tým, že:

- a) súd rozhodol nad rámec zverenej právomoci (ust. § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s ust. § 237 písm. a/ O. s. p.),
- b) v tej istej veci sa už právoplatne rozhodlo (ust. § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s ust. § 237 písm. d/ O. s. p.),
- c) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný (ust. § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s ust. § 237 písm. e/ O. s. p.),
- d) súd svojím postupom odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom (ust. § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s ust. § 237 písm. f/ O. s. p.),
- e) súd bol nesprávne obsadený (ust. § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s ust. § 237 písm. g/ O. s. p.),
- f) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, najmä súd nedostatočne zistil skutkový stav, pretože nevykonával náležité dokazovanie (ust. § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.),
- g) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (ust. § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Na základe právnej argumentácie uvedenej v dovolaní oprávnený navrhuje, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil a keďže rovnakými vadami je postihnuté aj rozhodnutie prvostupňového súdu žiada, aby dovolací súd v celom rozsahu zrušil aj uznesenie prvostupňového súdu a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a v prípade úspechu bola oprávnenému priznaná náhrada trov dovolacieho konania. Oprávnený tiež navrhol, aby súd prerušil konanie podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s § 243c O. s. p. a Súdnemu dvoru Európskej únie na základe čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie predložil prejudiciálne otázky v znení, aké je uvedené v dovolaní. Oprávnený tiež navrhol, aby dovolací súd postupoval podľa ust. § 243 O. s. p. a rozhodol o odložení vykonateľnosti napadnutého uznesenia Krajského súdu v Trenčíne zo 7. augusta 2012, sp. zn. 4 CoE 48/2012, a to so zreteľom na uvedenú právnu argumentáciu a najmä skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie vykazuje tak závažné právne nedostatky, že jeho výkon v prostredí právneho štátu je vylúčený.

Povinná ani súdny exekútor sa k podanému dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas oprávnený zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O. s. p., skúmal najskôr, či je dôvodný jeho návrh na prerušenie dovolacieho konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.

K podobnému návrhu oprávneného na prerušenie dovolacieho konania sa už najvyšší súd vyjadril vo viacerých iných skutkovo a právne obdobných právnych veciach, v ktorých ten istý oprávnený vystupoval v procesnom postavení dovolateľa. Ako príklad uvádza najvyšší súd rozhodnutia zo 14. mája 2013 sp. zn.: 3 ECdo 46/2013, 3 Co 44/2013, 3. júla 2013 sp. zn.: 3 ECdo 76/2013 a 3. júla 2013 sp. zn.: 3 Cdo 34/2013, na ktoré v podrobnostiach poukazuje s tým, že s právnymi závermi v nich vyjadrenými sa stotožňuje aj v preskúmvanej veci, pre účely ktorej dodáva, že Súdny dvor má právomoc vydať rozhodnutie o prejudiciálnych otázkach, ktoré sa týkajú: a) výkladu zmlúv; b) platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov alebo úradov alebo agentúr Európskej únie. Pokiaľ ale procesný postup súdov vo veci, v ktorej sa navrhuje prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p., má podklad v aplikácii vnútroštátneho práva, nie je žiadny dôvod pre prerušenie konania.

V danom prípade sa síce v dovolaní napadnutých rozhodnutiach spomína aj Smernica 93/13/EHS, z určujúceho hľadiska išlo ale zo strany súdov nižších stupňov o aplikáciu a interpretáciu vnútroštátnych právnych predpisov (Občianskeho zákonníka, Exekučného poriadku a ZoRK). Najvyšší súd vzhľadom na to nedôvodný návrh na prerušenie konania zamietol.

V ďalšom dovolací súd bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) skúmal, či oprávneným podané dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O. s. p., oprávneným napadnuté uznesenie ale nevykazuje znaky žiadneho z nich. Dovolanie oprávneného preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. prípustné nie je.

Prípustnosť podaného dovolania by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. Oprávnený procesné vady konania v zmysle § 237 písm. b/ a c/ O. s. p. netvrdil a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

K obsahovo rovnakým námietkam oprávneného, z ktorých vyvodzuje prípustnosť a opodstatnenosť jeho dovolania podaného v preskúmvanej veci, sa už najvyšší súd vyjadril vo viacerých iných skutkovo a právne obdobných právnych veciach, v ktorých ten istý oprávnený vystupoval v procesnom postavení dovolateľa. Ako príklad uvádza najvyšší súd rozhodnutia z 28. februára 2013 sp. zn.: 2 Cdo 17/2013, z 30. apríla 2013 sp. zn.: 2 ECdo 16/2013, z 24. mája 2013 sp. zn.: 2 ECdo 90/2013, z 26. júna 2013 sp. zn.: 2 Cdo 7/2013, z 26. júla 2013 sp. zn.: 2 ECdo 63/2013, 3. júla 2013 sp. zn.: 3 Cdo 58/2013, zo 14. mája 2013 sp. zn.: 3 ECdo 46/2013, 3 Co 44/2013, z 3. júla 2013 sp. zn.: 3 ECdo 76/2013 a 3. júla 2013 sp. zn.: 3 Cdo 34/2013, a konštatuje, že právne závery, ku ktorým dospel v týchto rozhodnutiach, sú plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci.

V rozhodnutiach uvedených v predchádzajúcom odseku najvyšší súd konštatoval, že: Prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku právomoci súdu (§ 237 písm. a/ O. s. p.) je daná, iba ak súd rozhodol vo veci, o ktorej nemal rozhodnúť; rozhodovanie súdov v exekučných veciach ale vyplýva priamo zo zákona (viď napríklad § 29, § 38 ods. 3 a § 44 ods. 1 Exekučného poriadku).

Vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, nie je rozhodnutím o veci samej, a preto nezakladá prekážku právoplatne rozhodnutej veci v zmysle v § 237 písm. d/ O. s. p. (viď aj rozhodnutie najvyššieho súdu z 1. februára 2012 sp. zn.: 5 Cdo 205/2011 a tiež Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. júna 2012 sp. zn.: III. ÚS 254/2012).

Ustanovenie § 237 písm. e/ O. s. p. dopadá iba na prípady, kedy súd prejednal a meritórne rozhodol vec, hoci nebola splnená jedna z procesných podmienok konania - nebol podaný (žiadny) návrh na začatie konania vo veci, ktorá nemôže začať bez návrhu; v danom prípade ale bol podaný návrh na vykonanie

exekúcie.

Nejde o vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., ak súd pri skúmaní, či je exekučný titul vykonateľný (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu a nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť súdu osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 O. s. p.), lebo je postačujúce, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami, vyplývajúcimi zo spisu.

Nejde o vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., ak súd oboznamovanie s obsahom listín, ktoré je zamerané na posúdenie, či k návrhu na vykonanie pripojený exekučný titul je formálne aj materiálne vykonateľný, nevykonával na pojednávaní a za prítomnosti oprávneného a povinného; obdobne - teda aj bez nariadenia pojednávania, vykonania dokazovania a osobnej účasti oprávneného - môže exekučný súd dospieť k tomuto záveru aj pri riešení identickej otázky (vykonateľnosti exekučného titulu) v neskorších štádiách exekučného konania.

Ak sa exekúcia navrhuje na podklade rozhodnutia takého rozhodcovského súdu, ktorý nemal právomoc vydať ho, zastavením exekúcie sa neodopiera právo na výkon rozhodnutia a neznemožňuje oprávnenému možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.); pokiaľ v určitej veci nedošlo k uzavretiu (platnej) rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok (R 46/2012).

Uvedené právne závery zastáva najvyšší súd aj v preskúmvanej veci. Najvyšší súd sa stotožňuje s názorom, že v danom prípade uzavretá rozhodcovská doložka - z dôvodov vysvetlených už súdmi nižších stupňov - je neprijateľná podmienka spotrebiteľskej zmluvy (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka), čo zakladá jej neplatnosť. Neplatná rozhodcovská doložka nemohla založiť právomoc rozhodcovského súdu vydať označený rozhodcovský rozsudok, ktorý vzhľadom na to nie je vykonateľný exekučný titul.

Osobitne k námietke oprávneného, že § 57 ods. 5 Exekučného poriadku (údajne) v znení účinnom v čase zastavenia exekúcie ukladal súdu, aby pri postupe podľa § 57 ods. 1 písm. g/ a k/ nariadil pojednávanie, najvyšší súd uvádza, že súd prvého stupňa exekúciu zastavil uznesením z 12. decembra 2011, teda v čase, keď nebol povinný nariadiť pojednávanie (túto povinnosť by mal až s účinnosťou od 9. augusta 2012 do 31. decembra 2012, pričom od 1. januára 2013 podľa § 58 ods. 2 Exekučného poriadku má súd možnosť, nie povinnosť, nariadiť v takomto prípade pojednávanie, ak je to nevyhnutné pre objasnenie veci). Odvolací súd v danom prípade nenariadil odvolacie pojednávanie, lebo mu to umožňovalo ustanovenie § 214 ods. 2 O. s. p. V danej veci nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie v zmysle § 214 ods. 1 písm. a/ O. s. p. a rovnako nebol splnený ani jeden z dvoch ostatných predpokladov (§ 214 ods. 1 písm. b/ a c/ O. s. p.), za splnenia ktorých predseda senátu odvolacieho súdu musí vždy nariadiť pojednávanie. Z uvedeného vyplýva, že nariadenie pojednávania bolo na úvahe odvolacieho súdu. Rovnako najvyšší súd nevzhliadol dôvody, pre ktoré by bolo potrebné nariadiť pojednávanie, či už pred súdom prvého stupňa alebo pred odvolacím súdom. V tejto súvislosti najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že v štádiu, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu. V tomto štádiu súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť súdu osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 O. s. p.) - postačujúce je totiž, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu, vrátane do neho založených listín. Vzhľadom na to sa oboznamovanie s obsahom listín, ktoré je zamerané na posúdenie splnenia podmienok konania a predpokladov pre vyhovie žiadosti súdneho exekútora o poverenie na vykonanie exekúcie, nemusí vykonávať na pojednávaní a za prítomnosti oprávneného a povinného.

K námietke oprávneného, že slovenský preklad Smernice nie je správny, najvyšší súd uvádza, že až do nadobudnutia účinnosti nariadenia Rady č. 216/2013 zo 7. marca 2013 o elektronickom uverejňovaní

Úradného vestníka Európskej únie je právne záväznou jeho písomná podoba, ktorej vyhotovenia v slovenskom jazyku zabezpečuje Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (§ 3 zákona č. 416/2004 Z. z. o úradnom vestníku Európskej únie).

Oprávnený v dovolaní ďalej namietal, že v danom prípade rozhodol nesprávne obsadený súd v zmysle § 237 písm. g/ O. s. p.

K tejto námietke oprávnený poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 206/08, v zmysle ktorého zákonným sudcom vo veci začatej pred vnútroštátnym súdom nie je len sudca určený rozvrhom práce, ale komunitárny sudca, lebo jeho povinnosť rozhodnúť o otázkach interpretácie komunitárneho práva je súčasne aj jeho oprávnením. Ak sa v spore v konaní pred vnútroštátnym súdom nepodieľal svojím výkladom práva spoločenstva komunitárny sudca, hoci tento výklad bol nevyhnutný na rozhodnutie vo veci samej, potom vnútroštátny súd bol v tejto časti konania pred ním nesprávne obsadený.

Právne závery vyplývajúce z uvedeného uznesenia Ústavného súdu SR nemožno na daný prípad aplikovať. Súd prvého stupňa a rovnako aj odvolací súd neboli povinné konanie prerušiť podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. a požiadať súdny dvor Európskej únie o výklad práva európskeho spoločenstva - komunitárneho práva. Najvyšší súd k tejto námietke oprávneného poukazuje na svoje odôvodnenie, týkajúce sa návrhu oprávneného na prerušenie dovolacieho konania v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.

Oprávneným namietaná neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení súdov, nepreskúmateľnosť ich rozhodnutí (R 111/1998 a tiež III. ÚS 551/2012) a nesprávnosť právneho posúdenia, na ktorých tieto rozhodnutia spočívajú (R 54/2012), nie sú vady konania v zmysle § 237 O. s. p. a prípustnosť dovolania nezakladajú.

Vzhľadom na to, že v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia procesných väd konania tvrdených oprávneným, nevyšli najavo ani iné vady uvedené v § 237 O. s. p. a prípustnosť podaného dovolania nevyplýva z § 239 O. s. p., najvyšší súd odmietol procesne neprípustné dovolanie oprávneného podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.

V dovolacom konaní úspešnej povinnej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti oprávnenému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Najvyšší súd jej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodala návrh na jej priznanie (§ 151 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.